

УДК 338.439:635

Лесік І.М.,

асистент Миколаївський державний аграрний університет

**РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ
ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ОВОЧЕПРОДУКТОВОГО ПОДКОМПЛЕКСУ**

Исследовано сoвременный уровень развития экономического пространства под влиянием экономических, социальных и политических преобразований. Рассмотрены проблемы, которые влечет за собой отсутствие путей их регулирования и исключает позитивные изменения. Предложено внедрение конструктивных действий, что, в свою очередь, даст возможности сельскохозяйственным товаропроизводителям реализовать собственные экономические интересы.

Ключевые слова: экономические интересы, подкомплекс, развитие, преобразование.

Ourrem level of economic .space development under the influence of economic, social and political reforms is inestimated. The problems which are caused by the absence of the ways of their regulation and elimination of positive changes are considered. The introduction of affirmative actions, which in its turn, will give farmers the opportunity to realize their own economic interests, is offered.

Key words: economic interests, subcomplex, development, reform.

Проблема та її зв'язок з науковими та практичними завданнями. В сучасних умовах створити та реалізувати ефективну стратегію розвитку для забезпечення захисту від різноманітних загроз не тільки товаровиробників, а й суспільства в цілому, без вивчення фундаментальних проблем та наукової організації розвитку економіки із вивченням природи його інтересів і суперечностей, шляхів їх вирішення практично неможливо.

Аналіз досліджень та публікацій. Дослідженню теоретичних

здобутків у сфері реалізації економічних інтересів присвячено роботи багатьох вчених, зокрема: В Козакова, І. Маргинюка, П. Надолишнього. В.С. Васильченко. О.Г. Мельника. Разом з тим, сучасні умови господарювання, проблеми співвідношення та пріоритетності економічних інтересів учасників господарської діяльності залишаються до нинішнього часу дискусійними, що ускладнює використання потенційних можливостей овочепродуктового підкомплексу.

Викладення матеріалу та результати. Пошук шляхів взаємодії економічних інтересів суспільства, держави і підприємницьких структур в умовах трансформації економіки здійснюється явно недостатньо. Частково ця проблема порушується в зв'язку з розглядом економічних проблем суспільства, при розгляді економічної ролі держави в ринковій економіці, ступеня втручання, механізмів їдкого втручання. Гострий інтерес викликає пошук шляхів, що дозволяють досягти раціонального вирішення проблем узгодження інтересів основних суб'єктів підприємництва з загальнонаціональним економічним інтересом, маючи на увазі, насамперед, підвищення рівня і якості життя та становлення соціальної держави.

Рівень досягнення соціально-економічних цілей забезпечення єдності інтересів є основним критерієм оцінки якості змін у процесі розвитку. Особливо зазначені специфічні риси необхідно враховувати в умовах сталого розвитку систем: держави, регіонів, підприємств, галузей та аграрного сектора економіки як цілісності. При цьому слід враховувати, що сталий розвиток передбачає забезпечення єдності інтересів як на рівні країни, регіонів, так і на рівні підприємств [1, с. 20 -21],

Слід також враховувати, що цільова спрямованість процесу розвитку соціально-економічної системи не є однозначною і залежить від прогресивного розвитку відносин в системі: земельних, соціально-трудових, владних відносин, відносин власності, суб'єктно-об'єктних,

суб'єктно-суб'єктних та інших. Рівень їх розвитку визначає рівень і повноту забезпечення єдності інтересів у системі діяльності [1, с. 11].

Загальними критеріями діяльності для товаровиробників є самостійний вибір головних галузей, їх розмір, ринки збуту, економічні відносини, ціни та багато інших показників, які становлять економічний інтерес.

Економічні інтереси розглядаються як основа активної діяльності людей. Це реальний, зумовлений відносинами власності та принципом економічної вигоди мотив і стимул соціальних дій щодо задоволення індивідуальних потреб окремих людей, трудових колективів, соціальних верств, груп і класів. Економічні інтереси - це причина та умова взаємодії й саморозвитку економічних суб'єктів, адже реалізуються вони через трудову, господарську діяльність людей. їх економічні відносини. Ця взаємодія існує спочатку потенційно, у формі очікувань та ще незадоволених потреб людини. Економічні відносини реалізуються як дійсні, коли набувають форми взаємного зв'язку [2, с. 87].

Сьогодні процес розвитку регіонального овочепродуктового підкомплексу ускладнюється природно-кліматичними факторами, не підвладними людині, а також тим, що основні його складові за своїми організаційно-правовими, технічними, технологічними і соціально-економічними особливостями дуже різняться між собою.

Л. О. Мармуль [3, с. 142] зазначає, що в овочепродуктовому підкомплексі АПК значна увага повинна бути зосереджена на створенні відповідних організаційно-економічних передумов, серед яких особливе місце мають зайняти такі з них, як створення прогресивних форм господарювання на основі використання різних форм власності, створення розвинутої інфраструктури, спільних підприємств тощо.

Досягти вищих економічних результатів розвитку виробничих і економічних зв'язків між галузями і підприємствами агропромислового

комплексу можливо при поєднанні технологічно пов'язаних між собою різнорідних видів діяльності з притаманними їм функціями, орієнтованих на поєднання їх матеріальних інтересів у процесі виробництва й реалізації кінцевої продукції.

М. П. Сахацький [4. с, 84] вважає, що провідна роль сільського господарства і його овочевої галузі зумовлена необхідністю розв'язання проблеми продовольчого забезпечення населення, яке базується насамперед на виробленій у сільському господарстві продукції.

На сучасному етапі розвитку овочепродуктового підкомплексу важливою задачею залишається забезпечення належних обсягів виробництва, що гарантує не тільки фінансово-економічне благополуччя аграрних товаровиробників, а й безпосередньо продовольчу безпеку громадян усієї країни та займає важливе місце в аграрному секторі економіки. За останні роки відбулися певні кількісні та якісні зміни в структурі виробництва овочевої продукції (табл. 1).

Таблиця 1

Рік	Всього	у тому числі			
		с/г підприємства, всього	з них		господарства населення
			с/г підприємства	фермерські господарства	
1990	6666	4872	4872	-	1794,0
1995	5880	1607	1580	27	4273
2000	5821	986	904	82	4835
2005	7295	781	625	156	6514
2008	7965	1109	833	276	6856
2009	8341	1120	896	234	7221
2010	8122	964	752	212	7158
2011 очікуваний	9826	1335	1018	317	8491
2015 прогноз	10000	1436	1099	337	8564
2020 прогноз	12000	2069	1682	387	9931
2030 прогноз	13000	2430	2024	406	10570
2020р до 2010р, %	147,7	214,6	223,7	182,5	138,7

* Побудовано за даними [5. с. 504]

За даними таблиці, що відображає рівень виробництва овочевої продукції сільськогосподарськими підприємствами, можна відзначити, що найбільша питома вага належить господарствам населення. Так, у 2010

році ними було вирощено 88.13 % від загального обсягу продукції.

Така тенденція спостерігається протягом останнього десятиліття (рис. 1). Пояснюється вона тим, що, незважаючи на трудомісткість цієї галузі, господарства населення, виявивши незайняті сегменти ринку, реагують збільшенням виробництва овочевої продукції, досягаючи власних фінансово-економічних інтересів, превалювання одного сектора (господарства населення), свідчить про втрату позицій іншого, так, відходить у минуле головний постачальник вітамінної продукції жителям міст та сировини переробним підприємствам - суспільний сектор. Якщо в 1990 році йому належало близько 73 % від загального обсягу виробленої продукції, то станом на 2010 рік його частка становить лише 9,3 %.

На нашу думку, позитивна тенденція нарощування обсягів виробництва овочевої галузі збережеться і в майбутньому, оскільки ця галузь за останні роки перетворилася на одну з найбільш прибуткових, а попит на овочі постійно зростає. Такі спостереження підтверджують і прогнозовані показники, наведені у табл. 1.

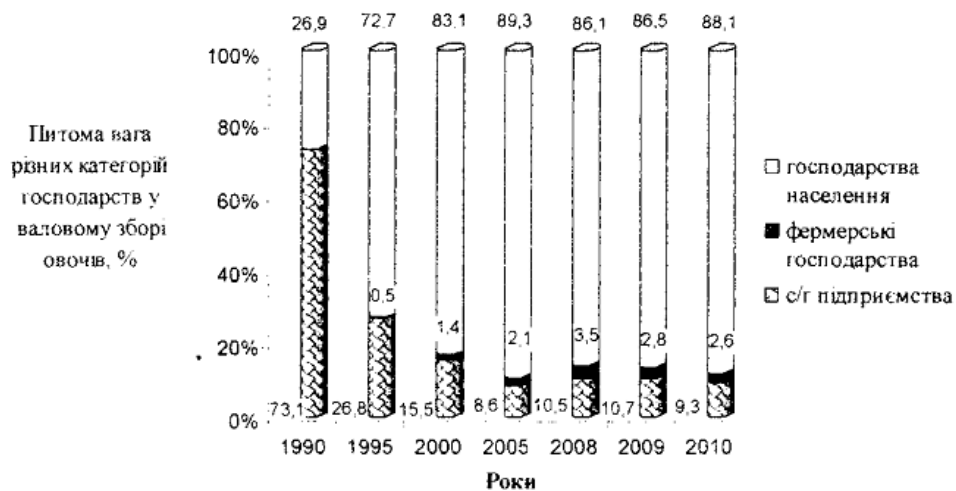

Рис. 1. Питома вага різних категорій господарств України у валовому зборі овочів

* Побудовано за даними [5]

Але варто також відзначити, що рівень економічної ефективності овочівництва безпосередньо залежить від досконалої організації каналів

реалізації. Останнім часом сільгоспвиробники самостійно визначають найвигідніші канали збуту овочів, що свідчить про активізацію їх діяльності, націленої на досягнення економічних інтересів. Ці прагнення щодо пристосування продукції підтверджує динаміка структури реалізації овочевої продукції за формами господарювання.

Технологічний процес овочепродуктового комплексу за своєю структурою відображається циклічно (рис. 2).

Торговий цикл є завершальним і по тому, як він задовольнить споживчий попит, буде оцінено результати діяльності всього під комплексу, незалежно від того, якою буде кінцева продукція: овочі у свіжому вигляді або продукція промислової переробки. Задоволення потреб споживачів у повному обсязі безпосередньо залежить від матеріально-технічної та технологічного забезпечення переробного та аграрного циклу. Та наскільки б у спішною не була кожна окрема ланка тільки єдність інтересів усіх циклів дозволить ефективно функціонувати овочепродуктовому комплексу.

В останнє п'ятнадцятиліття відзначається підвищення попиту на овочеву продукцію. Тобто, з 1990 по 2007 рр. споживання основних видів овочів у цілому в світі зросло від 77,7 до 119 кг на одну людину на рік. Але виробництво на душу населення на рік у країнах світу нерівномірне і у 2007 р. становило: у Греції - 280.1 кг, Китаї - 277.9, Італії - 180.2, Франції - 148.2. США - 128,1, Україні - 318,4 та Російській Федерації 102,7 кг [5, с. 153]. Споживання овочів та баштанних продовольчих продуктів у 2010 році становило 144 кг на одну особу.

Пріоритетним завданням вітчизняного овочепродуктового підкомплексу є його перетворення у вискоєфективний експортоорієнтований і стабільний сектор економіки. Не вирішеними залишається низка проблем, які стримують використання значного потенціалу овочівництва в Україні, зокрема, технічне забезпечення галузі

овочівництва потребує суттєвого оновлення на основі впровадження сучасних ресурсо-енергозберігаючих технологій, машин та обладнання; незадовільний стан насінництва овочевих культур зумовлений фінансовою структурою науково-дослідних установ.

- низький рівень експорту овочів з України зумовлений відсутністю достатньо великих товарних партій для реалізації, обмеженістю потужностей із сортування, пакування та недосконалістю законодавства з регулювання експортних операцій з овочевою продукцією та системи сертифікації господарств за світовими стандартами якості та нормами безпеки продуктів харчування [5, с. 153].

З огляду на вищезазначені проблеми постає необхідність вжити заходів щодо їх усунення:

- запровадити затверджену Кабміном України «Концепцію розвитку овочівництва та переробної галузі»[7]. Із дотриманням орієнтовного обсягу фінансування розвитку овочівництва та переробної галузі, із створенням правових, фінансових і організаційних умов для забезпечення збільшення обсягів виробництва продукції овочівництва шляхом залучення інвестицій в умовах сприятливого зовнішнього середовища та надання державної підтримки.

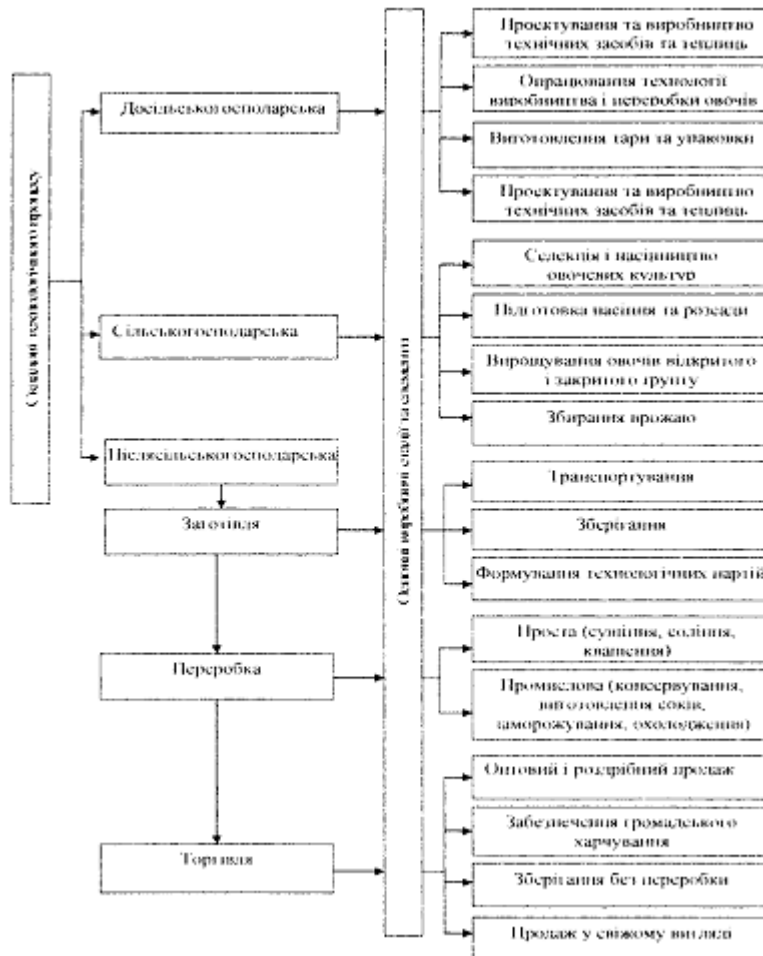

Рис. 2. Структура агропромислового технологічного процесу овочепродуктового підкомплексу

* Побудовано за даними [6].

Висновки та напрямок подальших досліджень. Запровадження заходів щодо розвитку овочівництва дасть змогу стимулювати виробництво в Україні достатньої кількості високоякісної продукції овочівництва та переробної галузі, створити умови для забезпечення населення продукцією у достатній кількості за доступними цінами та сформувати потужний експортний потенціал. Але слід наголосити, що впровадження реформ у сфері державного регулювання господарської діяльності неможливе без належної підготовки, особливо в частині приведення чинного законодавства України до міжнародних та європейських вимог. Необхідно відтворити державні регулятори

національної економіки, що створять умови для насичення споживчого ринку вітчизняними товарами і, як наслідок, підвищать якість життя населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сіренко Н.М. Управління стратегією інноваційного розвитку аграрного сектора економіки України: [монографія] / Н.М. Сіренко - Миколаїв, 2010, - 416 с

2 Шегда А. В. Економіка підприємства : навч посіб. [А. В. Шегда, Т. М. Литвиненко, М. П. Нахаба]. – К. : Знання-Прес. 2002. - 335 с.

3. Мармуль Л. О. Ринкові важелі підвищення ефективності виробництва у плодоовочеконсервній галузі Херсонської області / Л. О. Мармуль, Н. С. Танклевська // Таврійський науковий вісник - 1997. - Вип 2. - С.142-147.

4 Сахацький М. П. Актуальність проблеми відродження сільського господарства / М. П. Сахацький // Вісник ХДАУ. - Харків: Харків держ. аграрний ун-т, 2001 - 274 с. - (Серія «Економіка АПК і природокористування»),

5 Присяжнюк М. В. Аграрний сектор економіки України (стан та перспективи розвитку) / [М. В. Присяжнюк, М. В. Зубець, П. Т. Саблук та ін]. -К.: ННІД ІДЕ, 2011 - 1008 с. '

6 Хорунжий М. И. Організація агропромислового комплексу навч -метод посіб. для самост. вивч. дисц. / М. Й. Хорунжий. - К.: КНЕУ, 2004 - 382 с.

7 Концепція розвитку овочівництва та переробної галузі / Розпорядження від 31 жовтня 2011 р № 1120 - р [Електронний ресурс] - Київ / Кабінет міністрів України. - Режим доступу [http7/гакоп2.rada.gov.ua/La\у/ show' I 120-20 !!-%D1%80](http://zakon2.rada.gov.ua/La\у/ show' I 120-20 !!-%D1%80)